

31

Van de zesde kernwaarde; of toch niet?

Hof van Discipline
 26 april 2021, 210003D,
 ECLI:NL:TAHVD:2021:81
 (mr. A.M. van Amsterdam ,
 mr. C.A.M.J Raymakers, mr. J.M. Atema,
 mr. R. Verkijk, mr. V. Wolting)
 Noot Mr. N.A. de Leon-van den Berg

Advocantentuchtrecht. Goede rechtsbedeling.

[art. 46 Adv.w., art. 10a Adv.w.]

Niet gehandeld zoals een goed advocaat betaamt door, één dag voor de zitting, de verdediging neer te leggen teneinde een tweede uitstel te bewerkstelligen. De belangen van de overige procesdeelnemers en de voortgang van het strafproces zijn hierdoor nodeloos en op ontoelaatbare wijze geschaad, zulks in strijd met de goede rechtsbedeling ex art. 10a Advocatenwet.

deken
 tegen:
 verweerder

Hof van Discipline:*1. De procedure bij de raad*

1.1 Het hof verwijst naar de beslissing van 7 december 2020 van de Raad van Discipline in het ressort Amsterdam (hierna: de raad) (zaaknummer: 20-548/A/A/D). In deze beslissing is het dekenbezwaar ten aanzien van onderdeel a) gegrond en onderdeel b) ongegrond geoordeeld. Aan verweerder is de maatregel van waarschuwing opgelegd. Verder is verweerder veroordeeld in de betaling van de proceskosten.

1.2 Deze beslissing is onder [ECLI:NL:TADRAMS:2020:283] op tuchtrecht.nl gepubliceerd.

2. De procedure bij het hof

2.1 Het hoger beroepschrift van de deken tegen de raadsbeslissing is op 6 januari 2021 ontvangen door de griffie van het hof.

2.2 Verder bevat het dossier van het hof:

– de stukken van de raad;

Verweerder heeft niet vooraf schriftelijk gereageerd.

2.3 Het hof heeft de zaak mondeling behandeld tijdens de openbare zitting van 1 maart 2021. Daar zijn zowel de deken als verweerder verschenen.

3. Feiten

3.1 Voor de beoordeling van het bezwaar wordt, gelet op de stukken en hetgeen ter zitting is verklaard (en in aanvulling op feiten die door de raad zijn vastgesteld en waartegen geen beroepsgrond is gericht) van de volgende vaststaande feiten uitgegaan.

3.2 De cliënt van verweerder is als een van de hoofdverdachten betrokken in een strafrechtelijk vervolging inzake illegale hennepplantages. Voor de behandeling van deze strafzaak tegen de cliënt en elf andere verdachten had de rechtbank reeds op 20 april 2017 op verzoek van het OM 18, 19 en 20 oktober 2017 gereserveerd voor de inhoudelijke behandeling. Deze data waren vastgesteld in overleg met de (toenmalige) raadslieden van de verdachten.

3.3 Verweerder heeft op 26 juli 2017 aan de griffie van de rechtbank Noord-Nederland gemeld dat hij de verdediging van één van de verdachten in deze strafzaak had overgenomen van een andere advocaat. Deze verdachte was vanaf dat moment zijn cliënt.

3.4 Op 19 september 2017 heeft verweerder de rechtbank om aanhouding verzocht, met als reden dat hij op de vastgestelde zittingsdata (waarvan hij niet eerder op de hoogte was) niet beschikbaar was. Hij merkt in dat verband (voor zover hier van belang) op:

“Ik heb een eenmanspraktijk en kan mij derhalve niet laten vervangen, nog daargelaten dat cliënt zich juist tot mij heeft gewend i.v.m. zijn wens om door mij persoonlijk te worden bijgestaan”.

3.5 Vervolgens heeft verweerder op verzoek van de griffie zijn verhinderdata voor de periode van 23 oktober tot en met 1 december 2017 doorgegeven. Op 21 september 2017 heeft de griffie verweerder laten weten dat de behandeling van de strafzaak tegen zijn cliënt zou worden aangehouden tot de terechtzitting van woensdag 25 oktober 2017.

3.6 Op 27 september 2017 heeft verweerder namens zijn cliënt een getuigenverhoor bijgewoond.

Op 10 oktober 2017 heeft verweerder een tweede dagvaarding en bijbehorend dossier in verband met zijn cliënt ontvangen (hierna: dossier [dossier O]).

3.7 Verweerder heeft in de middag van maandag 23 oktober 2017 het volgende bericht aan de griffier van de behandelende meervoudige kamer van de rechtbank gestuurd: “Zoals zojuist met u besproken zie ik mij genoodzaakt de rechtbank te verzoeken de zaak tegen cliënt (...) aan te houden, nu ik meer tijd behoef de verdediging goed voor te bereiden in samenspraak met cliënt. Het dossier is omvangrijk, cliënt wordt door het OM (...) als hoofdverdachte beschouwd doch betwist deze hoedanigheid (...). Weliswaar heb ik mij ingespanssen het dossier snel tot mij te nemen –na de dagvaarding tegen oorspronkelijk 18 oktober jl. heb ik mij deels kunnen inlezen- dat laat onverlet dat ik meer tijd behoef de verdediging grondig voor te bereiden. Ik ben net terug van een korte vakantie, heb een drukke eenmanspraktijk en verwacht een maand extra voorbereidingstijd nodig te hebben.

Voorts verzoek ik de rechtbank nog de medeverdachte [W] als getuige te kunnen horen.

(...)”

3.8 Op dinsdag 24 oktober 2017 om 10.16 uur laat de griffier aan verweerder weten dat het verzoek om aanhouding is afgewezen, nu verweerder al vanaf juli de beschikking heeft over het dossier en de zitting al een keer is uitgesteld tot (in overleg met verweerder) woensdag 25 oktober 2017.

3.9 Diezelfde ochtend om 10.41 uur bericht verweerder aan de rechtbank: “Bij deze stand van zaken zie ik mij helaas genoodzaakt hierbij de verdediging neer te leggen. Het spijt mij de rechtbank niet anders te kunnen berichten. Het [dossier [dossier O]] (...) is mij overigens pas vrij recent verstrekt. Daarin bevinden zich belangrijke nieuwe stukken. Deze verdienen ook grondige bestudering en bespreking met cliënt. Het eerste uitstel was slechts één week, en louter het gevolg van miscommunicatie over de oorspronkelijke zittingsdatum, niet aan deze verdediging te wijten.”

3.10 Ter terechtzitting op 25 oktober 2017 is verweerder niet verschenen. Zijn cliënt, de verdachte, is wel verschenen en heeft om aanhouding verzocht voor het zoeken van een advocaat. Dit verzoek is door de rechtbank ‘vanwege de terugtreding van de raadsman’ toegewezen.

3.11 Op 6 november 2017 heeft verweerder zich opnieuw als advocaat van de desbetreffende cliënt gesteld.

3.12 Bij brief van 23 augustus 2019 bericht verweerder de deken als volgt (voor zover hier van belang):

“Terugkijkend ben ik van oordeel dat de beslissing de verdediging neer te leggen minst genomen prematuur was en ik dit anders had moeten aanpakken. Hoewel ik nog steeds meen dat er een redelijk verdedigingsbelang was bij een nadere aanhouding van de behandeling van de zaak – aan de verdediging was in de megazaak ‘T’ op een laat moment een complex Zaaksdossier [het hof begrijpt: dossier [dossier O]] toegezonden met tot dan toe onbekende verklaringen van een cruciale, belastende (kroon)getuige [het hof begrijpt: getuige R] had ik, terugkijkend, in ieder geval ter zitting het eerder afgewezen nadere aanhoudingsverzoek kunnen herhalen en dit verzoek ter zitting kunnen motiveren. Door de verdediging kort voor de zitting neer te leggen en niet te verschijnen heb ik de rechtbank voor het blok gezet, daarmee een aanhouding forcerend. Dat betreurt ik.”

4. Dekenbezwaar

4.1 Het bezwaar houdt, zakelijk weergegeven, in dat verweerder tuchtrechtelijk verwijtbaar heeft gehandeld als bedoeld in artikel 46 Advocatenwet door:

- a) kort voor de in overleg met hemzelf bepaalde nieuwe zittingsdatum de verdediging neer te leggen omdat zijn verzoek om aanhouding was afgewezen;
- b) nadat vanwege het neerleggen van de verdediging uitstel was verkregen zich weer als advocaat van zijn cliënt te stellen en de behandeling van de zaak voort te zetten.

5. Beoordeling

5.1 De raad heeft ten aanzien van het eerste onderdeel van het bezwaar geoordeeld dat met het op deze wijze (zonder deugdelijke motivering en op zeer korte termijn vóór de zitting) neerleggen van de verdediging, verweerder een disproportioneel middel heeft gebruikt om uitstel te bewerkstelligen en daarbij de belangen van de andere procesdeelnemers nodeloos en ontoelaatbaar heeft geschaad. De raad heeft dit bezwaaronderdeel gegrond verklaard.

5.2 De raad is van oordeel dat na het neerleggen van de verdediging, de omstandigheden dusdanig

waren gewijzigd dat verweerder ten aanzien van het weer hervatten van de verdediging geen tucht-rechtelijk verwijt kan worden gemaakt.

5.3 De deken heeft hoger beroep ingesteld, en daarbij benadrukt dat het niet gericht is op een aanpassing (verzwaring) van de maatregel, maar dat het voortkomt uit de behoefte aan een principiële uitspraak van het hof over het handelen van verweerder. De deken plaatst dit handelen in een bredere discussie over het optreden van de advocaat in strafzaken, waarbij in zijn visie een bredere afweging dient plaats te vinden tussen enerzijds de belangen van de cliënt en anderzijds de belangen van de andere procesdeelnemers (waaronder de rechtbank, het OM, en een opgeroepen getuige en zijn raadsman) en het maatschappelijk belang. Hij verzoekt beide klachtonderdelen (deels, nogmaals) gegrond te verklaren – waar nodig onder verbetering van de gronden.

5.4 Verweerder heeft zich niet vooraf schriftelijk verweerd tegen (de onderdelen van) het bezwaar, maar heeft ter zitting (net als eerder bij de raad) verklaard dat hij achteraf gezien op een andere wijze had moeten optreden. Zo had hij niet al voorafgaand aan de zitting de verdediging moeten neerleggen maar dat op zitting zelf moeten doen (en toelichten). Daarnaast erkent verweerder dat de motivering (in zijn bericht aan de rechtbank, dat hij de verdediging neerlegde) van zijn beslissing onvoldoende was.

5.5 Het bezwaar van de deken ziet op het optreden van verweerder in een strafzaak tegen zijn cliënt, meer in het bijzonder het neerleggen van de verdediging en het daarna weer hervatten van deze verdediging, zoals vervat in onderdeel 2. De deken verwijst in dit verband naar gedragsregel 6.

Toetsingskader

5.6 Het bezwaar betreft het handelen van verweerder in zijn hoedanigheid van raadsman van zijn cliënt, een verdachte in een strafzaak. Bij de beoordeling van dat handelen geldt het uitgangspunt dat de advocaat partijdig is bij de behartiging van de belangen van zijn cliënt. Hij geniet daarbij een ruime mate van vrijheid om die belangen te behartigen op de wijze als hem in overleg met zijn cliënt goeddunkt. Deze vrijheid is echter niet absoluut en kan onder meer beperkt worden doordat de advocaat bij de behartiging van de belangen van zijn cliënt de belangen van de andere procesdeelnemers (zoals in het onderhavige geval, bij een strafprocedure het openbaar ministerie,

medeverdachten en benadeelde partijen) alsmede de voortgang van het strafproces niet onnodig of onevenredig mag schaden zonder redelijk doel. De advocaat behoort in het algemeen niet af te wegen of het voordeel dat hij voor zijn cliënt wil bereiken met de middelen waarvan hij zich bedient, opweegt tegen het nadeel dat hij daarmee aan die andere procesdeelnemers toebrengt. Wel moet de advocaat zich onthouden van middelen die op zichzelf beschouwd ongeoorloofd zijn of die, zonder dat ze tot enig noemenswaardig voordeel van zijn cliënt strekken, onevenredig nadeel aan de wederpartij toebrengen.

5.7 De deken is van opvatting dat het optreden van verweerder breder of in ieder geval aanvullend moet worden getoetst, meer in het bijzonder in het licht van Gedragsregels (1992) 1 (De advocaat dient zich zodanig te gedragen dat het vertrouwen in de advocatuur of in zijn eigen beroepsuitoefening niet wordt geschaad) en 4 (De advocaat behoort de hem opgedragen zaken zorgvuldig te behandelen (regel 12 in de vigerende regels)).

5.8 Naar vaste jurisprudentie van het hof moet de tuchtrechter bij de beoordeling van een tegen een advocaat ingediende klacht het aan de advocaat verweten handelen of nalaten toetsen aan de in artikel 46 Advocatenwet omschreven normen. Bij deze toetsing is de tuchtrechter niet gebonden aan de Gedragsregels maar die regels kunnen, gezien het open karakter van de wettelijke normen, daarbij ter invulling van deze norm wel van belang zijn. Of sprake is van tuchtrechtelijk verwijtbaar handelen, hangt af van de feitelijke omstandigheden en wordt door de tuchtrechter per geval beoordeeld (vergelijk HvD 15 mei 2017, ECLI:NL:TAHVD:2017:86 en HvD 25 mei 2018, ECLI:NL:TAHVD:2018:102).

Neerleggen / hervatten

5.9 Het hof stelt voorop dat een raadsman in strafzaken goede redenen kan hebben om (desnoods kort vóór, of zelfs pas tijdens de behandeling ter zitting) de verdediging neer te leggen. Deze vrijheid van handelen, waarbij de raadsman op de eerste plaats de belangen van zijn cliënt voorop stelt, kan niet op voorhand worden beknót.

5.10 Hetzelfde geldt voor de beslissing om, nadat hij op enig moment de verdediging heeft neergelegd, de verdediging weer te hervatten. Ook daar mag en zal de raadsman de belangen van zijn

cliënt voorop stellen, en ook deze vrijheid van handelen kan niet op voorhand worden beknot.

5.11 Dat laatste is niet anders als moet worden geoordeeld dat het daaraan voorafgaand neerleggen van de verdediging op zichzelf genomen tuchtrechtelijk verwijtbaar is. Ook met die voor geschiedenis (van verwijtbaar neerleggen) is het later weer hervatten van de verdediging niet zonder meer tuchtrechtelijk verwijtbaar. Een raadsman kan immers – wat er zij van de redenen voor het eerder neerleggen – goede redenen hebben voor het naderhand weer op zich nemen van de verdediging.

5.12 Gelet op het voorgaande zal duidelijk zijn dat een algemeen geldende regel over het al dan niet toelaatbaar neerleggen en/of hervatten van de verdediging, niet te geven is. Het uiteindelijk oordeel zal iedere keer afhangen van de specifieke feiten en omstandigheden van het geval.

5.13 Zowel de deken (in zijn dekenbezwaar) als de raad hebben de verweten gedragingen gesplitst in het neerleggen van de verdediging op 24 oktober 2017 en het vervolgens op 6 november 2017 weer hervatten van de verdediging. Op zichzelf genomen acht het hof dit onderscheid begrijpelijk. Het hof zal wel (mede gelet op het beperkte tussenliggend tijdsverloop) beide verweten gedragingen in hun onderling verband en samenhang bezien en beoordelen.

Bewerkstelligen van uitstel van de zitting

5.14 Vast staat dat verweerder de verdediging alleen heeft neergelegd om (voor een tweede keer) uitstel van de zitting te verkrijgen. In zijn reactie aan de deken van 5 september 2018 meldt verweerder hierover: “Tegen deze achtergrond meen ik dat een nadere aanhouding in het belang van de verdediging was, en het mij vrij stond de verdediging neer te leggen om die aanhouding alsnog te bewerkstelligen”. In zijn brief van 23 augustus 2019 aan de deken bevestigt verweerder dit nogmaals: “Door de verdediging kort voor de zitting neer te leggen en niet te verschijnen heb ik de rechtbank voor het blok gezet, daarmee een aanhouding forcerend”. Ter zitting heeft verweerder deze weergave – desgevraagd – bevestigd.

5.15 Het hof is met de raad van oordeel dat verweerder met het neerleggen van de verdediging een dag vóór de zitting, een disproportioneel middel heeft gehanteerd om voor een tweede maal uitstel te bewerkstelligen. Verweerder besloot sinds juli 2017 over het dossier, waarin

zijn cliënt als hoofdverdachte werd aangemerkt. Zijn eerste verzoek aanhouding was gehonoreerd, en de nader vastgestelde zittingsdatum was in overleg met hem vastgesteld. Ter zitting heeft verweerder – desgevraagd – verklaard dat hij eerst op maandag 23 oktober 2017 (na terugkomst van een week herfstvakantie) het dossier met de benodigde diepgang heeft bestudeerd en daarbij tot de conclusie kwam dat het dermate omvangrijk was dat hij de belangen van zijn cliënt tijdens de geplande mondelinge behandeling twee dagen later, niet in voldoende mate kon behartigen. Ter zitting van de raad (met nadere toelichting ter zitting van het hof) bevestigt verweerder: ‘Ik had duidelijk tijdsgebrek’. Ter zitting van het hof bevestigt verweerder: “[dossier O] had ik al globaal bekeken, maar bij nadere bestudering bleek het erg veel”.

5.16 Door deze (tekortschietende) wijze van planning en voorbereiding van de strafzaak, heeft verweerder zichzelf in de situatie gebracht dat hij in tijdsnood kwam. Hij heeft twee dagen vóór de zitting voor een tweede maal uitstel gevraagd, hetgeen werd afgewezen. Vervolgens heeft hij er voor gekozen om op de laatste dag vóór de zitting de verdediging neer te leggen, teneinde op deze wijze uitstel te forceren. Verweerder heeft daarmee de belangen van de overige procesdeelnemers (zoals het OM, de getuige en zijn raadsman), alsmede de voortgang van het strafproces, node loos en op ontoelaatbaar wijze geschaad en hierbij niet de goede rechtsbedeling als bedoeld in artikel 10a Advocatenwet voor ogen gehad. Het hof volgt hierbij de overwegingen en het oordeel van de raad, en maakt ze tot het zijne.

5.17 Dit klemt te meer nu de vervolging van de cliënt van verweerder deel uitmaakte van een veel grotere strafzaak met in totaal twaalf verdachten, waarvoor meerdere zittingsdagen waren gereserveerd. Zijn cliënt was een van de twee hoofdverdachten. Niet alleen is door het uitstel van de behandeling van de zaak van zijn cliënt een halve zittingsdag verloren gegaan, maar verweerder had kunnen voorzien bij dat voor de verdere behandeling van de strafzaak (van alleen zijn cliënt) op een later moment een geheel nieuwe zittingscombinatie en ook de officier zich (wederom) zouden moeten inlezen in de (omvangrijke) zaak. Verweerder heeft desgevraagd ter zitting verklaard dat hij dit breder, maatschappelijk belang niet in zijn afweging heeft betrokken.

5.18 Het gebrek aan deugdelijke planning en voorbereiding is verweerder te meer aan te rekenen, nu hij een beperkte logistieke basis heeft voor de bedrijfsvoering. Verweerder realiseert zich dat ook, ter onderbouwing van zijn eerste verzoek om uitstel schrijft hij: 'Ik heb een eenmanspraktijk en kan mij derhalve niet laten vervangen'. Terecht vraagt verweerder (om deze reden) bij de rechtbank begrip voor zijn beperkte mogelijkheden tot vervanging. Echter, deze beperking had dan ook aanleiding moeten zijn voor extra aandacht voor planning en tijdige voorbereiding. Daar heeft het evident aan ontbroken, zo onderkent ook verweerder, desgevraagd ter zitting.

5.19 De verwijzing door verweerder naar (het later toevoegen van) het dossier [dossier O], treft geen doel. Zoals hiervoor overwogen stond het stafdossier aan verweerder sinds juli 2017 ter beschikking. Op 27 september 2017 heeft verweerder namens zijn cliënt een getuigenverhoor bijgewoond, zodat aangenomen mag worden dat verweerder uiterlijk op dat moment voldoende kennis had genomen van het dossier. Alsdan stond niets de mondelinge behandeling op 25 oktober 2017 in de weg. Het twee weken daarna (op 10 oktober 2017) toevoegen van het deeldossier [dossier O] aan de strafzaak, maakt dat niet anders. Immers, indien en voor zover deze toevoeging een onevenredige belasting (en zelfs verhindering) opleverde voor het behartigen van de belangen van zijn cliënt, had het op de weg van verweerder gelegen om dit tijdig (dus kort na de ontvangst op 10 oktober 2017) aan de rechtbank te melden. Hij had onder andere kunnen aanvoeren dat dit dossier [dossier O] buiten behandeling zou moeten blijven. Verweerder heeft dit verzuimd, omdat hij pas daags voor de zitting het dossier in voldoende mate is gaan bestuderen.

5.20 Verweerder heeft de toevoeging van het dossier [dossier O] niet alleen niet tijdig betwist, hij heeft vervolgens verzuimd om dit (alsnog) ter zitting van de rechtbank aan de orde te stellen en mede op grond daarvan aanhouding van de zaak te bepleiten. Echter, eerst na afwijzing (en dus niet ter onderbouwing) van zijn tweede verzoek om aanhouding, maakte verweerder melding van dossier [dossier O].

5.21 Het hof merkt in dit verband (net als de raad) op dat het door het ontbreken van het strafdossier moeilijk te toetsen is of de gestelde verhindering op reële gronden is gebaseerd, terwijl dat voor de

(goed in het dossier ingelezen) rechtbank veel beter te beoordelen was geweest. De voorzitter van de meervoudige kamer heeft ter zitting van de rechtbank verklaard: "Het dossier [dossier O] te [plaatsnaam] is op zich niet zo moeilijk te doorgronden. Is de reden van het verzoek om aanhouding niet meer gelegen in het feit dat [verweerder] een eenmanspraktijk heeft en voorafgaande aan de zitting nog op vakantie is geweest?" en dat in zijn klacht herhaald: 'Dit deel was echter snel toegankelijk voor een ervaren raadsman en kan niet ten grondslag worden gelegd aan het hernieuwde verzoek om aanhouding. Overigens heeft de raadsman pas bij het neerleggen van de verdediging dit argument aangevoerd'.

Verweerder heeft deze stelling van de voorzitter van de kamer niet, of althans onvoldoende betwist. Zijn verwijzing naar: 'tot dan toe onbekende verklaringen van een cruciale, belastende (kroon)getuige' die nadere bestudering behoeft, kan het hof niet volgen nu verweerder geen aanleiding heeft gezien tot een verzoek om deze getuige ter zitting te horen (terwijl hij op 23 oktober 2017 wel een dergelijk getuigenverzoek heeft gedaan voor een andere getuige).

5.22 Verweerder heeft door op 25 oktober 2017 niet ter zitting te verschijnen de rechtbank de mogelijkheid onthouden om te oordelen over zijn (naar eigen zeggen, bij de raad) 'sterke verhaal'. Hij had, als de rechtbank hem daarin niet had gevolgd een andere benadering kunnen kiezen, zoals het doen opnemen in het proces-verbaal van een gemotiveerd bezwaar omtrent schending verdedigingsrechten of het bepleiten van het buiten beschouwing laten van de (aanvullende) tenlastelegging en stukken (dossier [dossier O]), waarop de verdediging zich in redelijkheid niet heeft kunnen voorbereiden. Verweerder heeft er echter voor gekozen om het meest verstrekkende middel dat hem ter beschikking stond om de door hem gewenste aanhouding te bewerkstelligen, op voorhand in te zetten. Daarmee heeft hij geen deugdelijke afweging gemaakt en de belangen van de andere procesdeelnemers alsmede de voortgang van het strafproces onevenredig geschaad, ten koste van de goede rechtsbedeling.

Hervatten verdediging

5.23 Zoals hiervoor overwogen ziet het hof aanleiding om het handelen van verweerder tot het neerleggen van de verdediging, in directe relatie te zien tot het hervatten van zijn werkzaamheden.

Zoals vastgesteld heeft verweerder de verdediging neergelegd met als enige doel om uitstel te verkrijgen. Ter zitting is op 25 oktober 2017 alleen de cliënt verschenen, die verklaarde niet af te willen zien van de rechtsbijstand waar hij recht op had. Hij deelde de rechtbank mede dat hij de rechtbank zou wraken als desondanks de zitting voortgang zou vinden. Verdachte verklaart voorts: 'Wellicht is [verweerder] bereid de verdediging weer op te pakken'. Ter zitting van de raad heeft verweerder verklaard: 'Ik heb de verschillende scenario's met cliënt besproken voor het geval het tweede aanhoudingsverzoek zou worden afgewezen. Ik ga niet zeggen wat ik precies met cliënt heb besproken'. Ter zitting van het hof heeft verweerder desgevraagd ontkend dat hij hierover overleg heeft gevoerd met zijn cliënt. Onder deze omstandigheden (het terugtrekken van verweerder als raadsman en het ingeroepen recht van de verdachte op juridische bijstand) kon de rechtbank slechts besluiten tot aanhouding van de behandeling.

5.24 Op 6 november 2017, en daarmee twaalf dagen na de aanhouding, stelt verweerder zich weer als raadsman. Het hof ziet dat in relatie tot het neerleggen van de verdediging, en acht aannemelijk dat het neerleggen slechts een 'opzetje' was om uitstel te bewerkstelligen en geen (andere) inhoudelijke grond had. Of zoals verweerder zelf omschreef in zijn brief aan de deken van 5 september 2018 dat het hem 'vrij stond de verdediging neer te leggen om die aanhouding alsnog te bewerkstelligen'. Na verwezenlijking van dit doel, stond niets een hervatting van de verdediging in de weg. Het hof acht aannemelijk dat dit ook van aanvang het doel was, en ziet daarvoor onder meer bevestiging in het zeer korte tijdsverloop tussen neerleggen en hervatten. Deze conclusie vindt voorts bevestiging in de mededeling van verweerder in zijn brief van 19 september 2017 aan de rechtbank dat zijn cliënt zich tot hem had gewend: 'i.v.m. zijn wens om door mij persoonlijk te worden bijgestaan'. Gesteld noch gebleken is dat deze voorkeur in de weken tot de geplande zitting was komen te vervallen.

5.25 Kort en goed komt het er op neer dat verweerder zichzelf door onvoldoende planning in tijdnood heeft gebracht bij de voorbereiding. Hij heeft uitstel geforceerd door zich tijdelijk te onttrekken, om na het daarmee gerealiseerde uitstel zich weer te stellen als raadsman. Aldus heeft hij evident oneigenlijk gebruik gemaakt van de mo-

gelijkheid om te allen tijde de verdediging neer te leggen, en weer te hervatten, als daar aanleiding toe bestaat.

Dergelijk handelen is tuchtrechtelijk verwijtbaar, omdat procespartijen daar ernstig nadeel van hebben ondervonden en voorts de voortgang van het strafproces is belemmerd.

Een dergelijk lichtvaardig onjuist gebruik van een belangrijk middel voor een advocaat om de belangen van zijn cliënt te dienen (door de deken terecht en treffend omschreven als 'noodrem') is bepaald onzorgvuldig en schadelijk voor het aanzien van de advocatuur.

Maatregel

5.26 Het hof rekent verweerder zijn handelen aan. Door op dermate onzorgvuldige manier de verdediging neer te leggen en kort daarna weer te hervatten, heeft verweerder niet gehandeld zoals een behoorlijk advocaat betaamt. In beginsel is dan (zoals de raad ook heeft overwogen) de maatregel van berisping gerechtvaardigd. Verweerder ziet echter het kwalijke van zijn handelen (inmiddels) in, en uit zijn tuchtrechtelijk verleden maakt het hof voorts op dat dit een incidentele misslag betreft. Het hof betreft voorts in de afweging dat de deken alleen om principiële redenen (het verkrijgen van duidelijkheid in dit soort gevallen) hoger beroep heeft ingesteld (en niet om tot een verzwa- ring van de maatregel te komen). Gelet op deze omstandigheden acht het hof, met de raad, de maatregel van een waarschuwing passend en geboden.

Proceskosten

5.27 Op grond van het vorenstaande wordt de beslissing van de raad vernietigd voor zover dat ziet op de ongegrond verklaring van bezwaaronderdeel b) en zal het hof voor het overige de beslissing bekrachtigen. Alsdan zal het hof verweerder op grond van artikel 48ac, eerste lid, Advocatenwet veroordelen in de volgende proceskosten in hoger beroep:

- a) € 750,- kosten van de Nederlandse Orde van Advocaten;
- b) € 750,- kosten van de Staat.

Verweerder moet op grond van artikel 48ac, vierde lid, Advocatenwet het bedrag aan proceskosten in hoger beroep van € 1.500,- binnen vier weken na deze uitspraak overmaken naar rekeningnummer IBAN: NL85 INGB 0000 079000, BIC: INGBNL2A, Nederlandse Orde van Advocaten, Den

Haag, onder vermelding van “kostenveroordeling hof van discipline” en het zaaknummer van het hof.

6. *Beslissing*

Het Hof van Discipline:

6.1 vernietigt de beslissing van 7 december 2020 van de Raad van Discipline in het ressort Amsterdam, gewezen onder nummer 20-548/A/A/D, voor zover dat ziet op de ongegrond verklaring van bezwaaronderdeel b); en doet opnieuw recht:

6.2 verklaart het bezwaar gegrond op beide onderdelen, en;

6.3 bekrachtigt de beslissing van 7 december 2020 van de Raad van Discipline in het ressort Amsterdam, gewezen onder nummer 20-548/A/A/D, voor het overige;

6.4 veroordeelt verweerder tot betaling van de proceskosten in hoger beroep van € 1.500,- aan de Nederlandse Orde van Advocaten, op de manier en binnen de termijn zoals hiervóór bepaald.

NOOT

Inleiding

1. De verweerder in onderhavige zaak heeft de behandeling van een zogenoemde mega-strafzaak overgenomen en stelt zich na de overname ter griffie. Door de voormalige advocaat en overige raadslieden van de in totaal twaalf verdachten is – en dus voordat verweerder de strafzaak had overgenomen – een drietal data gereserveerd voor de inhoudelijke behandeling van de zaak. Ongeveer een maand voor die inhoudelijke behandeling, verzoekt verweerder de rechtbank om uitstel omdat hij niet eerder op de hoogte was van die gereserveerde data. Verweerder voert ter onderbouwing van zijn aanhoudingsverzoek nog aan dat hij zich niet kan laten vervangen omdat hij een eenmanskantoor heeft en zijn cliënt bovendien wenst door hem persoonlijk te worden bijgestaan. De rechtbank besluit daarop de zaak voor de cliënt van verweerder aan te houden tot een datum gelegen vijf dagen na de reeds geplande data van inhoudelijke behandeling.

2. Verweerder ontvangt vervolgens, ongeveer twee weken voor de datum van de aangehouden zitting van zijn cliënt, een tweede dagvaarding met bijbehorend dossier ten behoeve van die zit-

ting. Verweerder verzoekt twee dagen voor de inhoudelijke behandeling om een (tweede) aanhouding en doet daarbij tevens een verzoek tot het doen horen van een medeverdachte als getuige. Het verzoek tot aanhouding wordt afgewezen, gelet op het feit dat de zaak al eerder is aangehouden en verweerder reeds sinds de overname van de zaak over het (tweede) dossier zou beschikken, hetgeen door verweerder overigens wordt betwist. Verweerder legt hierop de verdediging neer en verschijnt niet ter zitting. Zijn cliënt verschijnt wel ter zitting en verzoekt om aanhouding van de behandeling van de zaak om een advocaat te zoeken. De rechtbank wijst dit verzoek toe. Na ongeveer twee weken stelt verweerder zich opnieuw als advocaat van deze cliënt in dezelfde strafzaak.

3. Aan de deken bericht verweerder vervolgens dat zijn beslissing om de verdediging neer te leggen prematuur was en dat hij dit anders had moeten aanpakken, in elk geval niet door het forceren van een aanhouding. De deken dient desalniettemin een dekenbezwaar in.

Het toetsingskader

4. Uitgangspunt is dat een advocaat een grote mate van vrijheid geniet om de belangen van zijn cliënt te behartigen op de wijze die hem passend voorkomt. Deze vrijheid mag niet ten gunste van een wederpartij worden beknot, tenzij haar belangen nodeloos en op ontoelaatbare wijze worden geschaad. Zo mag de advocaat (a) zich niet onnodig grievend uitlaten over de wederpartij, (b) geen feiten poneren waarvan hij de onwaarheid kent of redelijkerwijs kan kennen, (c) bij de behartiging van de belangen van zijn cliënt de belangen van de wederpartij niet onnodig of onevenredig schaden zonder redelijk doel. De advocaat behoeft in het algemeen niet af te wegen of het voordeel dat hij voor zijn cliënt wil bereiken met de middelen waarvan hij zich bedient, opweegt tegen het nadeel dat hij daarmee aan de wederpartij toebrengt. Wel moet de advocaat zich onthouden van middelen die op zichzelf beschouwd ongeoorloofd zijn of die, zonder dat zij tot enig noemenswaardig voordeel van zijn cliënt strekken, onevenredig nadeel aan de wederpartij toebrengen (bijv. ECLI:NL:TAHVD:2021:96).

5. In de onderhavige zaak specificeert het hof dit uitgangspunt onder r.o. 5.3 voor de advocaat in

strafzaken als volgt: *'Deze vrijheid is echter niet absoluut en kan onder meer beperkt worden doordat de advocaat bij de behartiging van de belangen van zijn cliënt de belangen van de andere procesdeelnemers (zoals in het onderhavige geval, bij een strafprocedure het openbaar ministerie, medeverdachten en benadeelde partijen) alsmede de voortgang van het strafproces niet onnodig of onevenredig mag schaden zonder redelijk doel. De advocaat behoeft in het algemeen niet af te wegen of het voordeel dat hij voor zijn cliënt wil bereiken met de middelen waarvan hij zich bedient, opweegt tegen het nadeel dat hij daarmee aan die andere procesdeelnemers toebrengt. Wel moet de advocaat zich onthouden van middelen die op zichzelf beschouwd ongeoorloofd zijn of die, zonder dat ze tot enig noemenswaardig voordeel van zijn cliënt strekken, onevenredig nadeel aan de wederpartij toebrengen.'*

6. Hiermee lijkt het hof een onderscheid te maken tussen (de vrijheid van) belangenbehartiging in civiele en in strafzaken. Daar waar de advocaat in civiele zaken de belangen van de wederpartij niet onnodig of onevenredig mag schaden zonder redelijk doel, mag een advocaat in strafzaken niet alleen de belangen van de andere procesdeelnemers (het openbaar ministerie, medeverdachte en benadeelde partijen), maar ook de voortgang van het strafproces niet onnodig of onevenredig schaden.

7. Gelet op het inquisitoire karakter van het strafproces lijkt het evident dat die belangen van de betrokken procespartijen per definitie haaks op elkaar staan en bovendien van andere orde zijn dan in geval van een accusatoire procedure. In een accusatoire procedure is in mijn optiek veel meer sprake van gelijkwaardigheid van (proces) partijen. Door dit onderscheid lijkt, wat mij betreft, de vrijheid van belangenbehartiging door de strafrechtadvocaat reeds op voorhand beknot te worden.

Op zichzelf beschouwd ongeoorloofd middel

8. Het Hof benadrukt dat een algemene regel niet is te geven met betrekking tot het neerleggen of hervatten van de verdediging. De tuchtrechtelijke beoordeling daarvan hangt af van de concrete feiten en omstandigheden van het geval. Een advocaat kan voor het neerleggen van de verdedi-

ging kort voor of zelfs tijdens de zitting, goede redenen hebben. Dat geldt ook ten aanzien van het later weer oppakken van de verdediging. Zelfs als het voorafgaande neerleggen van de verdediging tuchtrechtelijk verwijtbaar is, is het eventueel hervatten van de verdediging niet zonder meer ook tuchtrechtelijk verwijtbaar.

9. In het onderhavige geval acht het hof het aannemelijk dat het neerleggen van de verdediging een 'opzetje' was om de beoogde aanhouding te bewerkstelligen. Daarmee heeft verweerder, naar het oordeel van het Hof, 'evident oneigenlijk gebruik' gemaakt van de mogelijkheid om te allen tijde de verdediging neer te leggen en weer te hervatten, mits daartoe aanleiding bestaat. Met andere woorden: het middel (het neerleggen van de verdediging en vervolgens weer hervatten) is oneigenlijk gebruikt, maar is op zichzelf beschouwd geen ongeoorloofd middel.

Onevenredig of ernstig nadeel

10. Bij de vrijheid van belangenbehartiging mag, aldus het hof, geen onevenredig nadeel aan de wederpartij worden toegebracht, zonder dat dat tot enig noemenswaardig voordeel van de cliënt strekt. Maar wat is dan een onevenredig nadeel en wat is een noemenswaardig voordeel? Mij dunkt dat het voorbereiden van de verdediging met betrekking tot de tweede dagvaarding en de nieuwe stukken toch wel in lijn ligt van het recht om de tijd en faciliteit te hebben om de verdediging (verder) in een strafzaak voor te bereiden oftewel enig noemenswaardig voordeel?

11. Het hof acht het aannemelijk dat het neerleggen van de verdediging en het kort daarna weer hervatten van de verdediging duidt op een 'opzetje', slechts bedoeld om uitstel te forceren. Het hof kwalificeert dit als een 'evident oneigenlijk gebruik' van de mogelijkheid de verdediging neer te leggen.

12. Het hof oordeelt dat de procespartijen in het onderhavige geval ernstig nadeel hebben ondervonden van (r.o. 5.12) dan wel nodeloos en op ontoelaatbare wijze in hun belangen zijn geschaad door (r.o. 5.16) de handelwijze van verweerder en dat daarmee de voortgang van het strafproces is belemmerd, maar motiveert dit oordeel niet nader. Kennelijk kent het hof geen gewicht toe aan het talmen van het Openbaar

Ministerie ten aanzien van het (toe)voegen van een tweede dagvaarding en stukken aan het dossier, hetgeen in het kader van de belangenwering wel op zijn plaats zou zijn geweest. Immers, het lijkt mij dat twee weken voor de behandeling ter zitting een nieuw dossier toevoegen toch wel wat kort is. Al was het maar omdat met het bestuderen en bespreken van het nieuwe dossier en mogelijk ook het formuleren van eventuele onderzoekswensen tijd is gemoeid. Blijkens de beslissing heeft verweerder ook verzocht om het doen horen van een medeverdachte als getuige bij dat tweede uitstel.¹ Niet duidelijk is in hoeverre dat verzoek is ingegeven door het tweede dossier.

13. Door het (tweede) uitstel van de behandeling van de omvangrijke zaak met meerdere verdachten is, aldus het hof, een halve zittingsdag verloren gegaan, terwijl een nieuwe zittingscombinatie en de officier van justitie zich (wederom) zou moeten inlezen in de zaak. Dit is wat mij betreft weliswaar aan te merken als een nadeel, maar is dat in dit onderhavige geval ook een onevenredig of ernstig nadeel? Dit wordt helaas niet nader in de beslissing toegelicht en daardoor blijft het gissen wat nu volgens het hof onder een onevenredig of ernstig nadeel dient te worden verstaan.

Voortgang strafproces

14. Ook wordt niet duidelijk waaruit volgt dat de voortgang van het strafproces onevenredig is geschaad ten koste van de goede rechtsbedeling. Het is zeer wel voorstelbaar dat het wederom verplaatsen van de datum van de zitting, op zijn minst genomen vervelend is en dat verplaatsen organisatorisch zeker wat vergt van de rechtbank en het Openbaar Ministerie. Leidt die omstandigheid ertoe dat daarmee de voortgang van het strafproces onevenredig is geschaad ten koste van de goede rechtsbedeling? Het belang om goed voorbereid op de zitting te komen, doordat men ook de laatste toegevoegde stukken heeft kunnen bestuderen en bespreken en de verdediging daarop af te stemmen, met de advocaat van jouw keuze, is immers ook een rechtens te respecteren en te beschermen belang van een verdachte? En waar zit in dat opzicht dan (en voor

wie) dat potentieel ernstige nadeel? En wanneer is dan wel sprake van een deugdelijke afweging? Kortom, een aantal – naar mijn mening relevante – vragen, waarvoor het hof zich in deze beslissing niet nader uitlaat.

15. Het hof heeft, naar mijn mening, terecht opgemerkt dat verweerder na ontvangst van de aanvullende stukken te lang (*in casu* 13 dagen) heeft gewacht en dus pas twee dagen voor de behandeling ter zitting om een tweede uitstel heeft gevraagd. Verweerder heeft dat laatste aspect erkend en heeft zich beroepen op tijdgebrek in zijn planning. Ik sluit overigens niet uit dat in het voorkomende geval dat verweerder wel direct na ontvangst van de stukken zich had beklagd over het in zijn ogen krappe tijdsbestek, hem evenmin uitstel was gegund, met als mogelijk argument dat verweerder nog voldoende tijd zou hebben (namelijk nog twee weken) om zich voor te bereiden.

16. Wat daar verder ook van zij, verweerder had in deze zaak wezenlijk eerder aanhouding kunnen verzoeken dan wel had hij tijdig de stukken kunnen bestuderen. Daarmee lijkt zijn verzoek om een tweede uitstel dus vooral zijn eigen belang te dienen. Dit geldt eens te meer omdat hij heeft erkend dat hij te weinig tijd had voor de voorbereiding ten gevolge van zijn planning. Nadeel daarbij is wel, dat dat belang van de advocaat daarmee mede verwordt tot het belang van de cliënt bij een zorgvuldige en adequate voorbereiding van diens verdediging. Een dergelijke vermenging van belangen is op zichzelf beschouwd onbetamelijk, maar het hebben van tijd en faciliteiten om een goede verdediging op te bouwen is toch zeker wel een rechtens te respecteren belang van een cliënt.

De goede rechtsbedeling

17. Het lijkt dan ook verdedigbaar dat verweerder in deze zaak conform het toetsingskader heeft gehandeld: bij de behartiging van de belangen van zijn cliënt heeft verweerder de belangen van de wederpartij niet onnodig of onevenredig geschaad zonder redelijk doel (aanhouding in verband met betere voorbereiding). Verweerder heeft zich onthouden van middelen die op zichzelf beschouwd ongeoorloofd zijn of die, zonder dat zij tot enig noemenswaardig voordeel van

¹ R.o. 3.7.

zijn cliënt strekken, onevenredig nadeel aan de wederpartij toebrengen.

18. In onderhavige beslissing is voorts van cruciale betekenis dat het hof aan het opereren van advocaten in strafzaken nog een extra voorwaarde lijkt op te leggen: naast de belangen van de andere procesdeelnemers en de voortgang van het strafproces mee te wegen bij de belangenbehartiging in strafzaken, dient die belangenbehartiging voorts niet in strijd te zijn met de goede rechtsbedeling. In dat kader mag het volgende niet onvermeld blijven.

19. Recent heeft het hof overwogen dat een advocaat, in het belang van een goede rechtsbedeling, zorgdraagt voor de rechtsbescherming van zijn cliënt. Daartoe is de advocaat bij de uitoefening van zijn beroep integer en onthoudt hij zich van enig handelen of nalaten dat een behoorlijk advocaat niet betaamt (art. 10a lid 1 aanhef en sub d. Advocatenwet).² Het hof lijkt, zoals hiervoor reeds is opgemerkt, in de onderhavige zaak, waar het betreft de belangenbehartiging door een advocaat in strafzaken, echter iets anders (of iets meer?) te verstaan onder de goede rechtsbedeling.

20. Met name nu het hof het lichtvaardig onjuist gebruik van een belangrijk middel om de belangen van een cliënt te dienen bepaald onzorgvuldig en schadelijk voor de advocatuur acht,³ lijkt het maatschappelijk belang (de publieke opinie) in strafzaken wel een rol te spelen bij de beoordeling van de wijze van belangenbehartiging.

21. Dit lijkt in de onderhavige kwestie mede te zijn ingegeven doordat de deken, aldus het hof, het handelen van verweerder plaatst in een bredere discussie over het optreden van de advocaat in strafzaken. De deken meent dienaangaande dat er een bredere afweging dient plaats te vinden tussen de belangen van de cliënt enerzijds en, anderzijds, de belangen van de andere procesdeelnemers (o.a. rechtbank, OM, opgeroepen getuige en zijn raadsman) en het algemeen belang.⁴

22. Ik heb, laat dat duidelijk zijn, op zichzelf genomen begrip voor het oordeel van het hof dat het handelen van verweerder in deze zaak als onzorgvuldig wordt gekwalificeerd. Dit laat evenwel onverlet dat er, wat mij betreft, terughoudend moet worden omgegaan met het oprekken van het toetsingskader door dit uit te breiden met '*de belangen van de andere procesdeelnemers en de voortgang van het strafproces*' en voorts met het begrip '*de goede rechtsbedeling*'. Het hof lijkt met deze formulering, mede gelet op het door de deken plaatsen van het handelen van de advocaat in deze kwestie in een bredere discussie over het optreden van de advocaat in strafzaken, de deur op een kier te zetten om de zogenoemde zesde kernwaarde, de publieke verantwoordelijkheid van de advocaat voor de goede rechtsbedeling, via de jurisprudentie alsnog te introduceren als een van de aspecten van bovengenoemd toetsingskader. Opvallend in dit verband is dat ook verweerder in deze zaak deze termen door elkaar gebruikt, gelet op de reactie van verweerder ter zitting waarin hij desgevraagd aangeeft het maatschappelijke belang niet te hebben meegewogen.

Zesde kernwaarde

23. Een van de aanbevelingen van de Commissie Van Wijmen⁵ in 2006 betrof de invoering van de zesde kernwaarde: de publieke verantwoordelijkheid voor de goede rechtsbedeling. Deze aanbeveling is weliswaar niet overgenomen als kernwaarde, maar het belang van een goede rechtsbedeling is tot het doel en de legitimatie van de bijzondere positie van de advocaat geworden.⁶

24. Bannier⁷ waarschuwde er in 2011 al voor dat de positie van de advocaat in het licht van die

2 ECLI:NL:TAHV:2020:263, r.o. 5.5.

3 R.o. 5.25.

4 R.o. 5.3.

5 Commissie Van Wijmen, rapport *Een maatschappelijke orde*, 24 juni 2006, pag. 22 e.v. https://www.eerste-kamer.nl/behandeling/20060424/_een_maatschappelijke_orde_van_de/document3/f=/vikfm2ekp3rb.pdf, geraadpleegd op 13 juni 2020.

6 Prof. mr. D.J. de Wolff, *Het belang van de goede rechtsbedeling*, weboratie, https://www.stadhouders.nl/uploads/bestanden/weboratie_De_Wolff.PDF.pdf, geraadpleegd op 13 juni 2021.

7 Prof. mr. F.A.W. Bannier, 'Opinie: Eindelijk een maatschappelijke orde?', *Ars Aequi* januari 2011, AA200110026, p. 26-30.

(zesde) kernwaarde als ondergeschikt aan het algemeen belang zou kunnen worden gezien. Ik meen dat deze vrees bewaarheid lijkt te zijn geworden doordat het hof in deze beslissing expliciet overweegt dat verweerder de belangen van de overige procesdeelnemers (zoals het OM, de getuige en zijn raadsman), alsmede de voortgang van het strafproces, nodeloos en op ontoelaatbare wijze heeft geschaad. Daarmee heeft het hof klaarblijkelijk een andere, ruimere betekenis aan het begrip 'goede rechtsbedeling' als bedoeld in art. 10a Advocatenwet toegekend.

25. Het maatschappelijk belang en de goede rechtsbedeling zijn in mijn optiek niet gelijk te stellen grootheden. Het maatschappelijk belang betreft mijns inziens dat wat de maatschappij, de publieke opinie relevant vindt en dat belang is wat mij betreft ondergeschikt aan de rol van de advocaat als belangenhartiger, zijn rol om voor zijn cliënt op te komen. De goede rechtsbedeling ziet niet op het maatschappelijk belang of op de publieke opinie, maar ziet op het functioneren van de rechtsstaat waarbinnen iedere procespartij, al dan niet middels zijn gemachtigde, zijn rol kan vervullen. De rol van de advocaat is nu eenmaal niet die van behartiger van het maatschappelijk belang. En ja, in het kader van die goede rechtsbedeling draagt de advocaat zorg voor de rechtsbescherming van zijn cliënt. Echter, die zorg is niet en mag niet ondergeschikt zijn aan het maatschappelijk belang.

26. In mijn optiek gaat het voor verweerder in de onderhavige zaak mis, doordat diens eigen belang van verweerder bij het aanhouden van de zaak, zoals door hemzelf is erkend, tot belang van de cliënt wordt verheven. Dat zou in de gegeven omstandigheden, mede gelet op hetgeen verweerder daarover heeft verklaard, als onbetaamelijk gekwalificeerd kunnen worden. Daar sluit de opmerking die De Wolff⁸ maakt in haar oratie goed op aan: *'De weg naar goede rechtsbedeling is gelukkig niet met protocollen geplaveid. Maar één ding staat vast: de vrijheid in de uitvoering*

van de opdracht hebben advocaten niet gekregen om hun eigenbelang te dienen.'

27. Echter, doordat het hof het tuchtrechtelijk verwijt in deze zaak met name toespitst op de belangen van de overige procespartijen welke meegevoegen hadden moeten worden bij het (op zichzelf geoorloofde middel van het) neerleggen (en hervatten) van de verdediging, heeft het hof – ten onrechte – de publieke verantwoordelijkheid voor de goede rechtsbedeling op het spreekwoordelijke bordje van de advocaat in strafzaken neergelegd. Het hof had, in mijn optiek, de beoordeling van het tuchtrechtelijk verwijt niet in de sleutel van de goede rechtsbedeling behoeven te zetten, maar had zich kunnen beperken tot een toetsing van de zorgvuldigheid in het kader van de algemene betamelijheidsnorm van art. 46 Advocatenwet, al dan niet ingekleurd aan de hand van de kernwaarde *deskundigheid*. Immers, belangenbehartiging door de advocaat in strafzaken moet niet op voorhand worden beknot.

Mr. N.A. de Leon-van den Berg
Advocaat bij Advocatenkantoor De Leon en
hoofdredacteur van Tijdschrift Tucht recht.

32

De rol van de advocaat bij het politieverhoor

Hof van Discipline
21 mei 2021, 200281D,
ECLI:NL:TAHVD:2021:101
(mr. J. J. Blokland, C.A.M.J. Raymakers,
T.E. van der Spoel, M.A. Wabeke, G.J.K. Elsen)
Noot Mr. N.A. de Leon-van den Berg

Advocaten tuchtrecht. Advocaat in strafzaken. Belangenbehartiging. Politieverhoor.

[Art. 46 Adv.w; art. 3 lid 3 sub b van de Richtlijn 2013/48/EU]

8 Prof. Mr. D.J. de Wolff, *Het belang van de goede rechtsbedeling*, weboratie, p. 19, https://www.stadhouders.nl/uploads/bestanden/weboratie_De_Wolff.PDF.pdf geraadpleegd op 13 juni 2021.

Dekenbezwaar over (onder meer) de wijze waarop verweerder zich tijdens een politieverhoor als advocaat van een verdachte heeft gedragen is door de raad gedeeltelijk gegrond verklaard. Het hof